

STAVKOKAZI IN PODJETNIK NA- PADLI DELAVCE

Policija je šele ustavila napad.—Podjetnik aretiran.—Šerif na strani podjetnika.—Podjetnik zaprežen kot šerifski deputij.

Waukegan, Ill.—Stavkokazi in podjetnik so napadli stavkarje tvrde Granert in Rothchild. Policija je aretirala več stavkazev in Howard Granerta, nekdanjega stavkarja.

Policijski kapitan Thomas Booth in njemu podrejeni policaji so aretirali več stavkazev in njihov imena so: Clarence Knowles, Nick Bigale, najet v Chicago, Guy Bowder, Lawrence Breen. Polofiti so morali po \$400 poročstva. Nadaljno zaaljanje se bo vršilo dne 29. januarja t. l. Ti stavkokazi so bili aretirani ob 4:55 popoldne.

Ob 5:10 je bila aretirana mrs. Peorudenza Morfia, stara 53 let. S škarjami je ranila policaja George Heekingerja. Gočna. Ahen Perzigian je zaprežen zaradi stavkokaza John Brooks. Obtožila ga je, da jo je napadel in pretepel. Gus Dombrovski je zaprežen zaradi stavkokaza Howard Granerta, John Brooks in nekoga Grassa. Dombrovski jih obtožuje, da so ga pobili na tla in osuvali.

Granert je moral položiti \$1000 poročstva. Obravnava proti njemu se vrši dne 29. januarja.

Policija izjavlja, da so nemiri prišli, ko je stavkokaz Brooks udaril goščo Perzigian.

Šerif Lawrence Doolittle je bil prihodnje jutro tudi pred tovarno. Prišel je, tje na posiv Frank T. Fowlerja, tajnika trgovske zbornice, ki je pravil, da policija ni kos položaju.

Šerif se je izrazil, da bo podpiral Granerta, ko je prišel razgovor na njegovo aretacijo. Povedal je, da ga je imenoval za šerifskega deputija.

Za stvar se je pričel zanimati tudi državni pravdnik A. V. Smith. Posval je predse poškodovane in napadene stavkarje. Nekateri stavkarji so precej ranjeni. Državni pravdnik je rekel, da zdaj ne more podati še nobene izjave.

Ljudstvo voli javne uradnike. Dogodki, ki se zdaj odigravajo v Waukeganu, zaslužio vso pozornost od strani delavstva. Paži in gleda naj se, kako ravna javni uradniki v tem sporu med delavci in podjetnikom. Kadar pojde delavstvo na volišče, takrat bo pa lahko obratno z onimi, ki so bili pristranski in so stali na strani podjetnika. Pa se še najdejo ljudje, ki trdijo, da se za politiko iz delavskih podpornih in strokovnih organizacij. Tisti, ki trdijo, da se naj delavstvo ne zanima za politiko v svojih organizacijah, so podobni ptici noju, ki vtakne glavo v pesek, kadar mu grozi nevarnost, ali so pa v službi onih, ki delavce izkoriščajo.

Kakeršne javne uradnike izvoli delavstvo, tako se pa z delavci ravna ob času stavke.

ANTRACITNI RUDARJI SE PELJEJO Z IZREDNIM VLA- KOM NA KONVENCIJO.

Scranton, Pa.—Izredni vlak bo peljal delegate iz antracitnih okrajev Scranton-Wilkes-Barre in Hazleton na konvencijo rudarske organizacije, ki prične dne 25. januarja t. l.

Suhači aretirali 40 oseb. Chicago.—Zadnje soboto zvečer je sto prohiških detektivov navalilo v 26 obcestnih gostiln, restavracij in trafik v Chicago Heights. Aretiranih je bilo 40 oseb, med temi tudi dve ženski. Suhači so uplenili večje in manjše zaloge vina in gnanja.

Coolidge koleba med ka- toličani in protestanti?

“Tribune” piše, da je mehiška politika postala “žoga med tekmujočima cerkvama” v Združenih državah. Klekikalni kongresnik zahteva preiskavo glede mehiške propagande.

Washington, D. C., 24. jan.—Kongresnik Gallivan, katoliški demokrat iz Massachusettsa, je v nedeljo naznanil, da predloži danes resolucijo v reprezentanci zbornici za preiskavo mehiške propagande v Združenih državah. Državni tajnik Kellogg bo posvaden, da predloži kongresu vse podatke, ki jih ima o “gribanju ameriških propagandistov v prid predsedniku Callesu.”

Chicago, Ill.—“Chicago Daily Tribune” je večer objavila posebno poročilo iz Washingtona, v katerem pripoveduje reporter, da je mehiška politika Coolidgeve administracije postala footbalska žoga med protestantko in rimsko-katoliško cerkvijo v Združenih državah.

Poročilo se glasi, da sta obe cerkvi silno aktivni glede mehiške in skušata izrabiti kontroverzo glede olja in zemljišč v Mehiki v prid svojim verskim interesom. Ameriški katoličani in protestanti si stojijo nasproti glede mehiškega vprašanja. Katoliška hierarhija v Združenih državah ljuto napada Callesovo vlado radi njenih proticerkvenih ukrepov, dočim so ameriške protestantske cerkve odobrile nove mehiške postavne in se postavile na Callesovo stran v kontroverzi s katoličani.

Ameriški klerikalci so se zelo glasno prileteli sproti ameriški mehiški vladi radi olja in zemljišč. Katoliške organizacije zdaj velemotno izjavljajo, da so proti vsaki konfiskaciji ameriške lastnine v Mehiki in zahtevajo, da naša vlada odločno čuva lastnino ter ostro nastopi proti Callesu, ako se zgodi kakršna krivica ameriškim kapitalistom. Na drugi strani so pro-

Mehiške klerikalke mahale s postmi

Ženski shod v Mehiki mestu je bil zaključen s pretepom.

Mexico City, 24. jan.—Tukajšnja Zveza kristjanskih mladenk je zadržala na viharne vode. Med članicami je bil že daljši čas prepričan, da se prišel večer, ko so se kristjanske žene razdeljevale v tri tabor, obdelavale s postmi.

Mehiške članice, ki so katoličanke, so izbile škaf jezne na mehiškega predsednika Callesa in ameriškega predsednika Coolidgea, katerega so obdoliže, da je Callesov zaveznik. Imena, ki so jih vrle katoličanke dajale predsednikoma, niso za tisk. Tedaj so se oglašile Američanke in zagovarjale Coolidgea. Vstalo je tudi par Mehikank, ki so branile Callesa. Takoj je bil ogenj v strehi. Katoličanke so planile kakor mačke na svoje sestre v Kristusu in jim začele praskati kobo z obrazom. Američanke so pobegnile in izjavile, da Zveza kristjanskih mladenk v Mehiki ne dobi več denarne podpore iz Amerike.

Ljudje se ne zmenijo za Aimeen bank. Kansas City, Mo.—Ko je v nedeljo prišla Aimee Semple McPherson iz Los Angelesa semkaj predavati o svojih “zmagih”, je našela največje dvorano v mestu, toda samo 75 oseb je kupilo vstopnice. V dvorani je 12.000 sedežev. Njeni promoterji so se grabili za lasne in v zadnji minuti so naznanili, da je vstop prost. Prišlo je okrog 500 ljudi.

INDUSTRIJSKI POLOŽAJ V LAWRENCU.

Velika tovarna zapre vrata dne 1. marca.

Lawrence, Mass.—Delavska centralna unija poroča, da prehaja z delom v tekstilni tovarni Uswoco Mill z dnem prvega marca t. l. V tej tovarni dela v normalnem času 1.400 delavcev.

BENZOL SKRAJNO NEVAREN STRUP ZA DELAVCE

Umrli so štirje delavci na zastrupljenje z benzolom.—Tudi ventilacija prav malo ali pa nič ne izda.

Newark, N. J.—Na zastrupljenju z benzolom so umrli štirje delavci, ki so delali v tovarnah za umetno usnje. Vzroke za smrt delavcev zdaj preiskuje državni delavski komisar Andrew F. McBride. Dr. Harrison B. Martland, ki je nastavljen kot okrajni zdravnik okraja Essex in ki je naznanil smrt treh delavcev ter jih razdeljal, izjavlja, da je uporaba benzola v industriji zelo nevarna reč.

Dva delavca sta bila zaposlena pri Cotex kompaniji, tretji pa pri Duratex kompaniji, četrti pa pri Durant Motor Car kompaniji v Elizabetu, N. J. Trije so bili rojeni v tujemstvu, četrti je bil zamorec. Delali so v skupinah, ki so prejemale 40 do 60 centov na uro. Dr. Martland je pronašel, da je vsak izmed njih delal na prostoru, kjer se je uporabljalo veliko benzina. Zastrupljenje delavcev je vseeno nastopilo, akoravno je bila v delavnice uvedena ventilacija, da se zniža nevarnost zastrupljenja.

I. B. Blackburn, podpredsednik Cotex kompanije, in John McCandless, komandant Duratex kompanije, sta priznala, da bi se lahko rabile manj nevarne snovi, kot je benzol, toda te snovi niso tako učinkovite, kot benzol. McCandless je dodal, da druge snovi tudi niso tako poceni, kot je benzol. / Mrs. A. Rodriguez, pri kateri je bil eden izmed ponesrečenih delavcev na hrani in stanovanju, je izjavila, da sta se njen soprog in ponesrečeni delavec počutila dobro, dokler so mesto benzola rabili alkohol, bolehati sta pričela, ko se je pričel rabiti benzol. Zato delavci zbole.

Nikaragviški vstaši še vedno zmagujejo

Potolkli so Diazove najemnike na zapadnem obrežju. Nove intrige se pripravljajo v Mehiki.

Mexico City, 24. jan.—Pedro Zepeda, ki zastopa tukajšnikaragviške liberalce, je prejel poročilo, da so liberalne vstaške čete okupirale mesto Matagalpa na zapadnem obrežju severnega Nikaragve. Vstaši so uplenili v mestu večje zaloge bojnega materiala.

Druga vest iz Nikaragve se glasi, da so se prebivalci mesta Leon na zapadnem obrežju uprli režimu reakcionarja Diaza in s tem ojačili položaj liberalnega voditelja dr. Sacasa.

Ljudje umirajo v sled vročine v Argentini.

Buenos Aires, Arg., 24. jan.—Buenos Aires in druga mesta v severni Argentini se te dni kuhajo v silnem valu vročine. Toploter kaže preko 100 stopinj. Mnogo oseb je umrlo in še več je bolnih.

Kaj hočejo kitajski revolucionarji

Ciang Kajšek, vrhovni poveljnik kantonske ljudske armade, ki je okupirala več kot polovico Kitajske v teku sedanje civilne vojne, je izjavil, da nova Kitajska se bojuje za tri glavne principe: zedinjenje, demokracija, socializem.

London, 24. jan.—Danes je bila objavljena vest, da Anglija pošlje v prihodnjih petih tednih štirideset bataljonov — okrog 13.000 mož — na Kitajsko. “The London Daily Herald”, organ delavske stranke, ljuto kritizira vlado radi te mobilizacije in poziva angleške delavce na odporno akcijo.

Hankov, 24. jan.—Ciang Kajšek, mladi poveljnik zmagovite kantonske ljudske armade, ki nosi navadno uniformo kot prostak in ki odklanja naslov generala, je pred nekaj dnevi v intervjuju s kitajsko-ameriškim žurnalstom Sun Si Farom izjavil sledeče:

“Jaz nisem učenec Moskve in ne vem ničesar o Karlu Marksu. Jaz nisem učen. Navaden človek sem, ki zajemam svojo moč iz želja ljudstva. Poznam naše ljudstvo in znanje so mi njegove želje in potrebe; znanje so mi dobre in slabe lastnosti kitajskega ljudstva. Ker torej poznam napake Kitajcev in ne podcenjujem njihovih čednosti, mi zupajo in sledijo. Kitajsko ljudstvo ne sledi moji osebi, pač pa načelom, ki jih tolmačim, personaliziran in izjavam.

Kitajsko ljudstvo, ki deluje za preobrat, ima tri glavne principe: nacionalizem, (zedinjenje vseh kitajskih rodov), demokracija in socializem.

Nauki dr. Sunjatsena so nam politična sveta knjiga. On nas je učil, da moramo najprej imeti duh nacionalizma. Kitajci so že mnoga stoletja razcepili in preveč miroljubni, zato so agresivni zapadnjaški narodi smatrali našo državo za svojo kolonijo. Prišli so na naše bregove in legalizirali svoje rope s silo

Britski delavci svare kantonske vlado

Britanija vodi v boju za ohranitev starega Kitajca.—Dokler so britske oborožene sile v Kitajcu, toliko časa postojijo vojna nevarnost.

London, Anglija.—Britski delavski svet za kitajsko svobodo, ki sestoji iz George Hicksa, predsednika Britskega strokovnega unijaškega kongresa, več delavskih zastopnikov v parlamentu in drugih britskih laboristov, svari Kitajce, naj ne verjamejo gladkim besedam britske vlade.

Svet je izdal izjavo, v kateri z zadovoljstvom konstatira, da je britska vlada zavzela vodilno mesto med drugimi tujezemskimi silami za ohranitev starega Kitajca in proti vsem novotarijam v Kitajcu. Nato svari britskimi in kitajsko ljudstvo pred britsko vlado vzpričo njene besedolomnosti v preteklosti. Da se verjame, da besede o dobri volji prihajajo iz arca, je treba storiti več, kot samo govoriti o dobri volji. Odpoklicati je treba vojaštvo iz Kitajca, kajti dokler je v Kitajcu oborožena sila, toliko časa je tu nevarnost za vojno. Dalje postojijo nevarnost za masakre, kot so bili vprizorjeni v Sangaju, Hankovu, Šaminiu in Vansieniu.

Ako se umakne britsko vojaška sila, tedaj bi bil to dokaz, da goji britska vlada res dobro voljo napram mladi Kitajski. Nato nadaljuje izjava, da je ravno narobe, kajti umešavanje v kitajske vojne zadeve se ponavljajo. Na to naglašuje izjava, da je Britski delavski svet prepričan, da hoče kantonska vlada uvesti demokracijo v Kitajcu, in izreka

BOGU IN MAMONU NU SE NE MORE SLUŽITI HKRATU

Ameriške korporacije so imele milijardo dolarjev profita na mesec.—Delavci so pa povprečno služili po \$27 na teden.

Chicago, Ill. (F. P.) — Kitajska cerkevna federacija, h kateri pripadajo protestantske cerkve, je priredila konferenco, ki je trajala teden dni in se je počela z industrijskimi problemi. Veliko govornikov je naglašalo, da je človeška družba razdeljena v dva tabora, da divja velik boj med delavci in kapitalisti, boj, ki je neizprosen in nekrščanski. To spoznanje je bil mrzel curek vode za one, ki so upali, da ljubezen do bližnjaka premaga vse ovire.

“Mi ne moremo služiti Bogu in Mamonu,” je dejal duhovnen presbiterijanske cerkve v Fair Oaku, preden je predstavil Carl Haeslerja, zastopnika Federaliziranega tiska, kot govornika. Predmet govora je bil “cerkev in vera”.

“Ameriške korporacije so imele v letu 1926 dvanajst milijonov milijard profita,” je dejal Haesler. “To je milijarda dolarjev na mesec. Ako se ta vaota razdeli med osebe, ki so stare nad dve leti, tedaj bi na vsako osebo prišlo deset dolarjev na mesec. Ravno ob tem času je pa povprečna delavska mezda ameriških delavcev bila sedem in dvajset dolarjev. Ali bo cerkev služila dvanajstim milijardam Ameriškega mamona? Služiti ne morete ob enem Bogu in Mamonu.”

Jerome Davis, profesor na bogoslovni šoli, je govoril pred kongrejalnim duhovni. Dejal je, da je čas minil, ko naj Kristova cerkev razpravlja o enotnosti. V prvi unitarijski cerkvi je Davis priporočal biznismenom, da naj človeške pravice cenijo višje kot latinske.

Naglasil je, da je nezavedna hinavščina, ako biznismeni plačujejo svojim uslužbencem, ki so družinski očete nezadostno mezde, na to pa prispevajo v dobrotvorne namene, in mislijo, da so izvršili svojo dolžnost.

Paul Douglas s čikaške univerze je povdaril pred Društvom presbiterijanskih duhovnov, da dobrotvorne agencije ne morejo odpraviti škode in krivice, ki jo trpe otroci zaradi revščine na svojih domovih.

Rudarska konvencija v Indianapolisu

Trideseta konvencija rudarske unije morda sprejme zahtevo za povznanje mpage.

Indianapolis, Ind.—Trideseta redna konvencija rudarske organizacije United Mine Workers of America je bila otvorjena večeraj (24. januarja) v Indianapolisu.

Poročilo predsednika Lewisa in ostalih odbornikov sledijo razprave in zaključki glede nove mezdne pogodbe, ki se ima skleniti s magnati premožnega prihodnjega meseca. Stara pogodba poteče 31. marca. Mezdna konferenca med rudarji in magnati se otvori 14. februarja v Miamiu, Fla.

Med delegati je slišati glasove, da bo morda v novo pogodbo vpisana zahteva za mezdni povisek.

Povodenj v Pittsburgu.

Pittsburgh, Pa.—Petdnevno deževje je povzročilo naraščanje rek, ki so v nedeljo poplavlje več ulic v nižinah mesta in okolice. O kaki večji škodi še ni poročil.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileo \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglepaju n. pr. (Dec. 31, 1936) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Pomolite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NESPAMETNO RAVNANJE FARANOV.

Ubili so farovško kuharico.

Downers Grove je majhno mesto, ki leži malo več kot 21 milj zapadno od železniške postaje Union v Chicagu ob progi železnice Chicagu, Burlington in Quincy. Tam je zgrajena katoliška cerkev sv. Marije. V tej fari je župnik Boleslav Nowakowski. Pri njem je služila kot kuharica Ana Rucinskova.

V Wheatonu, kjer je sedež okrajne oblasti, je bilo obtoženih 15 oseb uboja, češ, da so ubile farovško kuharico Ano Rucinskovo. Aretiranih je pa bilo eden in petdeset oseb.

Obtožnica pravi, da je število faranov naskočilo župnišče, kuharica se je ustrašila in je bežala iz farovža. Farani in faranke so tekle za njo, množica jo je podrla na tla in osuvala tako hudo, da je kuharica umrla uro kasneje.

Župnik trdi, da so se farani vprli, ker je naložil po \$17 davka za šolo in na družino. Farani izjavljajo, da je župnik zapravljaval denar in udobno živel s kuharico na njihove stroške.

To so fakti o uboju farovške kuharice, kot so jih prinesli čikaški dnevnik. Podrobni fakti pridejo šele na dan, ko se bo vršila sodnijska obravnava proti faranom, obtoženim uboja farovške kuharice.

Vprašanje nastane, ali so farani ravnali pametno, da so tako osuvali farovško kuharico, da je umrla po eni uri? Nikakor ne! Kuharici so vzeli življenje, ki ga ji ne morejo več vrniti. Uboj je hudodelstvo, ki se kaznuje po obstoječih zakonih. Kuharica je mrtva, žrtev celibata, ki ga je rimska cerkev uvedla za svoje duhovne. Farani, ki so kuharico osuvali, da je kasneje nastopila smrt, bodo kaznovani po zakonu. Torej bo še več žrtev in samo zaradi tega, ker je cerkev uvedla za svoje duhovne celibat. Kajti če bi ne bilo celibata, bi župniku ne bilo treba kuharice, ampak župnik bi se najbrž oženil in kuhala bi mu njegova žena. Ako bi bil pa samec, bi bil pa kje na hrani ali stanovanju, ali bi hodil jest v restavracijo. Iz tega sledi, da so farani ravnali zelo nespametno, ker so ubili kuharico, kajti župnik in kuharica nista bila drugega kot žrtev razmer.

Ako je župnik res živel v razkošju s kuharico, kot trdijo obtoženi farani, ni bilo vseeno treba zaradi tega ubiti kuharice, kajti pomagali bi si lahko na drug in pošten način.

Svoje otroke bi lahko pobrali iz katoliške šole in jih poslali v javno šolo. Tako bi si vsaka družina, ki je spadala k fari, prihranila \$17, ki jih je župnik razpisal kot davek za šolo. Ako bi še to ne pomagalo, bi farani lahko tako trdo zavezali svoje denarne mošnjčke, da bi župnik ne dobil od njih niti centa. Župnik bi tako spoznal, da mora spoštovati voljo faranov, če ne, pa ne dobi centa. Župnik bi se uklonil ali bi se preselil s fare. Farani bi bili lahko s postavnimi sredstvi dosegli, da bi župnik spoštoval njih zahteve. In čeznje bi ne prišlo še večje gorje, to je, da je zdaj izmed njih petnajst obtoženih uboja, ki se kaznuje s štirinajst leti težke ječe.

Seveda, dokler bodo farani verjeli v pravljico, da sami in njih otroci ne bodo izveličani, če bodo svoje otroke pošiljali v javno šolo, ni pričakovati razsodnosti pri faranih, ampak dali se bodo voditi od hipnega izbruha strasti in v takem duševnem stanju bodo izvršili po obstoječih zakonih kaznjiva dejanja.

Ako so med obtoženimi farani družinski očetje in družinske matere, bo gorje, ki zadene obtožene farane izredno veliko. Otroci bodo skozi nekaj let brez očetov in mater, ker bodo starši v ječi.

Vsega tega bi ne bilo, ako bi farani ravnali premišljeno in bi ne sprejeli vsega za čisto in golo resnico, kar jih cerkev uči. Farani bi pravilno ravnali, ako bi o tem premišljali, kar jih cerkev uči in njene nauke primerjali s tem, kar je znanost dokazala z nepobitnimi dokazi, da je resnica. Tako bi prišli do spoznanja, da je veliko stvari, v katere so verjeli, neresničnih in samo pravljicnih, ki so direktno v protislovju s tem, kar uči znanost in vsakdanje skušnje.

SLIKE IZ NASELBIN

Razna obvestila.

West Allis, Wis. — Naznanjam članom društva "Združene" št. 104 S. N. P. J. na West Allisu, da je za leto 1927 izvoljen novi društveni zdravnik valedtega, ker ta zdravnik stane sredi westalliske naselbine, tako da mu bo možno obiskovati vse bolnike, tudi ako stanujejo izven West Allisa. Delal bo za isto plačo kakor smo jo plačali zdravniku za leto 1926. Njegov naslov je: dr. L. A. Van Ellis, 5314 National Ave., telefon West Allis 1803. Torej v slučaju bolezni se v bodoče obračajte na njega kot društvenega zdravnika. Seveda, lahko pa imate tudi vsakega drugega, ako ga hočete plačati še posebej ter mislite, da je drugi boljši.

Nadalje je društvo sklenilo, da priredi domačo zabavo dne 5. marca v Kraljevi dvorani. Vstopnina bo \$1.00 za odrasle, vse drugo prostó. Člani pripeljejo tudi lahko s seboj svoje dobre prijatelje, ki niso člani, zanje velja ista vstopnina kot za člane, toraj člani in članice vsaj to pot pokažimo, da naše društvo šteje nad 250 članov.

Nadalje sporočam vsem članom, da bom v leto 1927 pobiral anesment 15. in 26. v mesecu od 6. do 8. zvečer, kakor dosedaj, samo na drugem prostoru, to je pri Fr. Kralju, kjer se vrše društvena seja, pobiral bom seveda tudi na domu vsaki čas, od 26. v mesecu. Kdor ne plača do 26. v mesecu, bo suspendiran; po 26. ne vzamem drugače, ako plača še za prihodnji mesec. Društvo ne plača za nikogar. Nekateri mislijo: Saj me Tone pozna, bo že plačal, ker pa pride do tiste prijaznosti, da se na tajnika zanašajo, od 40 do 50 članov na mesec, to je od 80 do 100 dolarjev, toliko tajnik ne more plačati, ako bi bil tudi narajen iz same prijaznosti. Lansko leto sem plačeval za najboljšiše med dobrimi, koncem leta sem imel čez \$20.00 izgube, ko so člani, za katere sem plačal, pustili društvo.

Za naprej ni torej potreba reči: Če bom pozabil plačati, pa ti plačaj za mene. Tajnik ne bo plačal za nikogar. Kdor pa tako rad pozabi, pa naj plača za 3 ali več mesecev naprej, štirikrat na leto se pa gotovo mora vsak član spomniti, da je član društva. Ako se pa še tistega ne spomni, tudi ni vreden, da bi bil v društvu.

Nadalje opozarjam tiste člane, katerim bom pisal nakaznice za obiskovanje bolnikov, naj jih obličejo kolikorkrat jim naročim, da bodo bolniške nakaznice navedli podpisane ter bolniki obiskani. Kdor ne bo izpolnil svoje dolžnosti, bo zaznamovan v knjigi in v slučaju, da bi bil sam bolan, bo prikrajšan za bolniško podporo, kolikor pravila določajo. Torej poizkusimo vsi člani in članice, da bmo gledali na bolnike, da dobijo samo potrebno podporo in ne bo naše društvo po večini med tistimi, kateri več podpore vzamejo, kakor pa plačajo. Opozarjam tudi bolnike, naj se meni javijo bolne takrat ko se zdravniku, ne pa par dni pozneje, ker le datum prijave obema je veljaven za bol. podporo. Javite se lahko ustmeno ali po drugem članu, lahko pišete pismo ali pa pokličite na telefon: West Allis, 1544 W. pa bo izpolnjena bolnikova dolžnost. Nadalnje korake bo že tajnik naredil.

Anton Demšar, tajnik.

PREDAL ZA INFORMACIJE.

Slickville, Pa. — Povesti je v treh ilustriranih knjigah izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Vsaka nevezana knjiga menda stane šestdeset dinarjev. Po koledar se obrnite na upravništvo Proletarca, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Waukegan, Ill. — Z. — Še pošljite. Pozdravi!

V smrt radi brezdelnosti.

Chicago. — Osemindesetletni starček William Davis iz 6525 S. Paulina ceste se je snoči ustrelil, ker ni mogel dobiti dela.

IZ PRIMORJA

Prihajajo in odhajajo. Policijski komisar Greco v Gorici je premeščen v Turin. Marsikateri državni funkcionar komaj čaka, da odide iz Julijske Krajine. Nekateri, ki pridejo, zanimajo razmere v obmejni deželi, ali le nekaj časa, kmalu se jih naveličajo in želijo si nazaj med svoje ljudi. Med Slovenci ima uradnik lahko prav prijetno življenje, ali razni predsodki, s katerimi prihajajo med nje italijanski uradniki, so taki da jih tirajo le v nezaupanje, in potem so naročila, dana uradnikom ob prihodu v nove province, taka, da napravijo veliko razdaljo med njimi in našim ljudstvom tudi pri onih, ki so sicer dobre srca. Slabo kvalificirani uradniki so povzročili ob meji že mnogo gorja.

Podpisovanje liktorakega posejila v kvarnerski provinci je doseglo s silnim pritiskom seveda ogromen uspeh. Na Reki in na deželi je podpisane posojila za 5 milijonov 200 tisoč lir. Kvarnerska provinca šteje prebivalstva 85,454; povprečno pride na osebo 40 lir.

V Velikem Lošnju so pokopali cav. M. Budiniča, ki ima za sluge za razvoj trgovaške mornarice, ki je bil iredentovec in po vojni prvi italijanski sindaco v Vel. Lošnju. Zelo navdušen je bil za Italijo precej časa, ali nove strašne razmere v Istri so ga razočarale in užalile, da je predlanskim odložil župansko čast in opustil vaako politično delovanje.

Kakšne duhovnike pošiljajo v Istro? Slovenske in hrvaške duhovnike izganjajo, pošiljajo po zagrizene Italijane z nalogo, da potujčijo naše ljudstvo. Pa šisti si domišljujejo, da bo potuljanje napredovalje najlažje in najhitreje potom delovanja fallšovskega duhovnika. Med te ljudi pa je zašlo tudi nekaj takih, ki nosijo črno sukno in le zato, ker jih dobro redi. Služijo fašizmu in živijo, kakor se jim poljubi. V Lanišću so imeli duhovnika, ki se je malo brigal za svoj poklic. Pohajkaval je in pijančeval ter živel tako, da se je ljudstvo zgražalo nad njim. Sedaj je izginil. Pravijo, da so ga zaprli in mu strgali aveheniški ovratnik.

V Idriji so dobili kot nadomestilo za odpravljeno realno komplementarno šolo, ki obsega tri razrede z 38 učenci. Skoro sami rudarski otroci. S to šolo so velike težave, ker še vedno čakajo profesorjev, pa jih menda sploh ne bo. S tako šolo ne bo nobenega uspeha. Nekateri krogi v Idriji se potegujejo za industrijsko šolo, ki bi več koristila kakor sedanja komplementarna, ki je vsa pomanjkljiva.

Zagoneten umor. V Riemannih v ptujskem okraju je bil te dni izvršen zagoneten umor. Pri posestniku Tomažu Šilaku so ponoči lučili bučnice. Pri delu je bilo razen gospodarja in 2 njegovih sinov zaposlenih še osem sosedov. Približno ob pol enajstih pa je pred hišo počil strel; zaženketale so šipe in kroglja je zadelah njegova gospodarja Tomaža Šilaka tako nesrečno, da je kmalu nato umrl. Kroglja je šla skozi srce. Zločincem še niso prišli na sled.

Iz Rusije se je oglasil. Posesnica Franciška Kurent iz Čeč je prešla iz Rusije obvestilo, svojega moža, o katerem je bila že več let prepričana, da je mrtev, naj mu nemudoma pošlje vse dokumente, da se more vrniti v domovino. Posesnik Kurent je bil ujet od Rusov kmalu v začetku svetovne vojne.

V Rojasu je umrl mediciner Rudi Jevšek, star 22 let. Pri svojih tovariših je bil zelo priljubljen.

V Renčah je prišlo učencu Andreju Gorjanu v šoli slabo. Šel je domov, pa na poti padel in se onesvestil. Prihiteel je zdravnik, ki se je trudil okoli dečka, kjer je deček umrl z znaki zastrupljenja. Zagoneten slučaj zdravnik preiskuje, pa si še vedno niso na jasnem, kaj je povzročilo zastrupenje.

Vlada ima ogromen dobiček od svojih podjetij

Ta dobiček je vaceo velik, akoravno je država prodajala svoje produkte ceneje, kot privatni podjetniki.

Sydney, Avstralija. — Državna podjetja v New South Walesu nosijo ogromne dobičke, kot izkazuje finančno poročilo z dne 30. junija leta 1926.

Državne opekarne so imele \$139,860 dobička na leto, dasiravno je bilo med delavce vrh njih meзде še razdeljenih \$45,965, in da je državno podjetje prodajalo za pet dolarjev 1000 opek ceneje, kot privatni podjetniki.

Državna opekarne dobiva tako številna naročila, da je bilo v prejšnjem letu izdanih \$130,000 za povečanje podjetja, letos pa v isti namen \$250,000. Kmalu bo država lastovala največje opekarne v Avstraliji. Podjetje se povečava le z dobičkom, ki ga nosi državna opekarne.

Država lastuje tudi svoje kamnolome, v katerih dobiva material za betoniranje svojih cest. Kamnolomi so prinesli \$91,000 čistega dobička, dasiravno je bilo med delavce vrh njih meзде razdeljenih \$32,240.

Od betoniranja cest je imela država \$170,000 dobička. Delavcem je bilo izplačanih vrh njih meзде \$31,115.

Državno podjetje za gradnjo raznih stavb je prineslo \$88,400 profita. Delavci so prejeli vrh njih meзде \$17,560. To podjetje je že vrglo \$462,520 dobička, pa \$110,965 rezervnega kapitala, medtem ko razvrednost znaša samo \$93,345.

Državni pomoli so pa imeli \$62,405 izgube. Izguba je nastala zaradi tega, ker morajo prejeti pristanišni delavci plačilo za 48 ur, akoravno delajo le 44 ur. To pravilo velja tudi za privatne podjetnike. Država je plačala delavcem tudi vse praznike. Vrh tega so stranke, ki so se poslužile državnega pomola, prejele \$95,000 popusta. Ako bi se strankam ne dovolil ta popust, bi državni pomoli izkazali \$33,000 dobička. To pokazuje, da je država veliko bolj sposobna upravljati razna industrijska podjetja, kot privatni podjetniki.

Tonej Seljan:

Trznarjev Tona

Trznarjev Tona je bil čuden človek; veliki, močan a zanemarnjen in včasih precej raztrgan, — pa vedno je nosil polne malhe kamenja.

Iskal je namreč zlato rudo, pa je vsak pisan kamen spravil v žep.

Nastopal ni kot pravi berač, marveč hodil je le po nekterih hišah — znance obiskavat — kot je sam trdil.

Parkrat na leto je gotovo prišel k nam in je prenočil pri nas. Pri nas je bil namreč stric, ki je jako rad Toneta izpraševal. "Kako pa je kaj, Tona?" ga je vprašal s sladkim glasom. "Kaj pa kaj ruda? Ali ne imaš kaj? Zlate seveda. Je — vem, da jo imaš." In oni je precej začel izkladati svojo rudo po klopi ali po mizi.

"Je — tale je lepa," je po navadi stric pohvalil kak kamen. "Pa kako je težka. Kje si jo nabral?" In Tona je od vsakega kamna vedel dogo zgodbo. Stric se mu je pa nalašč čudil.

"Oh Tona, ali je vse to res? Ko bi ti prišel k pravemu človeku, ti bi bil naenkrat bogat, pokazal bi mu, kjer si jo ti dobil, pa bi ti zato dal denarja, ej pa koliko." Možu se je kar vidno jashilo lice, ko je odgovarjal stricu in povedal je vse, kaj je ta in ta gospod rekel in kdo vse je pohvalil njegovo rudo.

Nekoč pa je prišel šele jeseni, a bil je ves bled in shujšan. Stric ga je prašal: "Kako pa je to, Tona, da te ni več k nam? Kaj smo se ti zamerili? Kod pa si hodil?"

In on na to: "Reči gospodnji, naj mi skuha žganjec, ajdovih. Potlej bom pa povedal." Stric ga je lepo prašal: "Ali naj jih polije, ali jih boš kar iz mleka?"

"Vse eno, kaj ne. Seveda, žganjec je žganjec." In stric je šel v kuhinjo in naročil možu večerjo.

Ko je prišel nazaj, je Tona hodil po sobi gor in dol in gledal v tla. Stric je sedel za mizo in nekaj časa gledal moža. Ko je oni dvignil glavo, se mu je prijazno nasmejala: "Kaj ne, Tona, daleč si bil, ker te tako dolgo ni bilo, daleč?" Tona je obstal pred mizo, obrnil oči in dejal: "Bolam sem bil, bolan. Gori na Bledu sem ležal celo pomlad."

"Na Bledu?" se je začudil stric. "Kje pa je to? Tam pa še nisem bil."

"Saj tudi nikoli ne boš?" je odgovoril Tona možko.

"Kaj ne, božja pot je tam na Bledu? Ali ne?"

"Tudi božja-ot je, pa se težko pride do nje."

Ni drugič kot z ladjo. Zato, ker je cerkev na vodi."

"Ali še govore kranjsko tam na Bledu?"

"Ne."

"Kako pa?"

"Tajč."

"Ali ti razumeš tajč?"

"Tudi! No pa nisem prišel nič med tajčarje, ker so le po graščinah. Meni, da je tajčar kmek kakor ti? On je gospod."

"Pa si v takem dobrem kraju zbolel?"

"Zbolel? Da! Pa zakaj? Saj še ne veš, zakaj sem zbolel. Čakaj, da ti povam. Pravzaprav zaradi predobrega."

"Oh ali res?"

"Res. Tam sem stopil malo po hišah, pa sem kar naenkrat imel polno malho. Takele kose mesa so mi dajali," pokazal je kot bi odrezal roko za pestjo.

"Pa še koliko družega?"

Zvečer sem pa šel h Krevljicu — tam smo si bolj znani — in sem si skuhal večerjo. Kaše sem skuhal velik lonec, pa dobro sem jo polil. Smo pa večerjali. Jaz sem sedel takole na voglu mize kot zdaj ti, pa kašo sem jedel; drugi pa okrog mize in tudi so večerjali. Dva fantina sta pa sedela pri peči, menda sta prišla vasovat. So pa neznanako nevoljivosti vganjali zaradi te moje kaše.

Najhujša sta bila ona dva pri peči in domača dekleta. Nevoljivi so mi bili, ker sem imel večjo skledo kot oni več. Jaz sem pogledoval gospodarja, kdaj jim bo kaj rekel, pa nič. Menda se je še njemu ljubilo moje kaše."

"Zelo je bila polita, kaj ne?" je vprašal stric.

"Polita pa, da se je kar vtrijala. Zato se jim je tako ljubilo. Meni je pa ta njih nevoljivost po črevih stopila, da sem zbolel. Jej, to me je vijo. Potem se mi je pa še zlata žila vtrgala, da sem bil neznanako bolan. To vse zaradi njihove nevoljivosti. Nazarensko sem bil bolan."

Šel sem spat na hlev v ajdovico. Tak sem bil kot bi bil pijan. Kot bi mi mravlje lezle po životu. Kar vroče mi je prihajalo in težko sem sopal.

Je bil pa k sreči tisto noč velik mrz, da je vse zmrazilo po meni. Tudi zlata žila je zamrznila."

"No viš, no viš," je rekel stric in se čudil. "Kako ti je mrz dobro storil. I vsaka stvar je za nekaj. — Tak te je sama nevoljivost tako napela? Od onih je šla v te, pa je bilo preveč, kaj ne?"

"Seveda."

"Potlej je pa še kaj družega zraven pritegnilo, je bilo pa dosti."

"Ni družega. Zjutraj je prišel padar h Krevljicu, ker so bili mati bolni, je pa prišel še k meni na pod, ko so mu povedali, da sem gori in mi je dal neko stupo. Jaz sem mu povedal, zakaj sem zbolel in kaj me je rešilo, pa se mi je posmejal in rekel: Ti si še bolj moder kot jaz."

"No viš, no viš," je rekel stric. "Padar je že vedel, zakaj tako pravi. Če bi mu pa ti ne bil povedal, bi bil pa rekel: 'Preveč se je najedel.' Na to se je obrnil k meni: 'Idi pogledat, če so mati že skuhal žganjec za Toneta. Gotovo že težko čaka. Kajne Tona, da je tako?'"

"Prav, prav. Naj le pogleda," je rekel Tona in spet začel hoditi po sobi gor in dol.

ŽARKOMET

Frančiškansko maslo.

Naši frančiškani so se izdali, da jedo maslen kruh. O maslenem kruhu kaj radi govorijo. Dokler jim siromaki, ki ne poznajo masla, tako dobro režejo maslen kruh, ne pojdejo frančiškani nikamor drugam v boj za "sveta vera." Slabo pa oni kažejo kruhek svojim trabantom. Trunku so ga tako tenko mazali, da jim je odpovedal službo.

Frazne hlače.

Dragi K. T. B. Jaz rad čitam o najnovejši Chaplinovi komediji. Spominja me na razne naše komedije. Chaplinova žena Lita je vzela Čarletu njegove široke hlače in ko je začela brskati po njih, je našla prazne žepe. To me spominja na tiste ozke in dolge hlače, v katerih je bil denar Slovenskega zavetišča. Čarletova Lita in naša Urša se zdaj enako počutita. Obe imata prazne hlače. — Henry Bom.

In "hot sister" je klobasa!

Stara rojakinja, ki piše jokave dopise v A. S., mbi, da je bakterija neke vrste mehška banana.

Pognevanja vredno.

Dragi Žarkomet! Jaz želim, da bi tisti katoliški župnik iz Nebraska imel mnogo posnemalcev. Faranke bi morale biti poklicane v farovž in tam osuvene s pestjo v obraz. To bo jih morda "zbrihotalo" kakor je tisto Poljakinja. — B. P., Girard, Kans.

Reveži se vozijo v avtih!

J. T. Bannon, filozof iz New Yorka, zelo moder človek, piše, da ni več vredno govoriti o revežih v Ameriki, ker jih ni. Revežev ni več! Ako je še kdo reven, je oni, ki se vozi v starem fordu. Vsi drugi imajo dobre avtomobile.

Na misel mi je prišel hrvaški filozof, ki je rekel, da je videl "dva človeka in enega Kranjca." Vsi oni, ki hodijo peš ali krajejsko voznjo v "baksarrah", sploh niso več ljudje.

Nekoliko pa ima Bannon prav. Kdor se vozi v starem fordu, je res revež!

Poplavljeni vprašujejo za denar.

Iz Kansasa: Skoro vsak dan čitam v listih o velikih vsotah denarja, ki so bile nabrane v Ameriki in poslane za poplavljenec v starem kraju. Medtem pa še vedno prihajajo od poplavljenec obupna pisma, v katerih se pritožujejo, da ni še od nikoder nobene pomoči. Kaj to pomeni? Kaj če bi se tisti Rdeči križ v starem kraju izpremenil v veliko ribo, tako veliko, da lahko pogoltne vse vreče z denarjem, kar ga je v Ameriki! — B. P.

"Svoji k svojim" v Clevelandu.

Iz zapadnega Clevelanda: Slovenc pride v slovensko trgovino. Vzame pilo in vpraša: Joo, koliko je ta pila? Odgovor: 48 centov. Rojak ogleduje pilo, se obotavlja, in ker je le preveč odide. Stopi v sosednjo prodajalno, ki jo ima žid. Koliko stane pila? (Istega izdelka in ravno tako dobra.) Odgovor: Samo 15 centov. Rojak kupi pilo in med potjo premišljuje o Majkovem izreku v "editorialu" glasila K. S. K. J.: "Svoji k svojim."

Petrolej ni voda.

Mehiški katoliški prezident Capistran Garza se vedno pritožuje na tej strani meje. Taka služba je zelo prijetna. Saj je v ameriških škofijskih palačah dovolj maslenega kruha.

Kontenz za kratke prispevke.

31. Srečen oni človek, ki toliko da se seliti ne sme. — J. H.

32. Bog ima zelo slabo vago, deli svoje dobrote enim preveč, drugim pre malo, tretjim pa nič. — Kanajla iz Woodwarda, Iowa.

33. Me žene delamo velike stvari modrim možem. Dajejo nam vse grše primke — a vendar vedno zalezujejo. — C. N.

K. T. B.

Vesti iz Jugoslavije

ZAGREBSKA CRNA AFERA.

Direktor zagrebske železniške direkcije odpuščen iz službe zaradi premožne afe. — Kaznovani uradniki. — Odpuščen iz službe in upokojitve.

Dne 4. jan. je Državni svet v Beogradu proglašil razsodbo v znani premožni aferi zagrebske železniške direkcije. Kakor znano, se je pri zagrebski železniški direkciji nabavljajo več premoga, kakor ga je bilo treba. Premog pa ni bil najboljšje kvalitete, vsled česar se je vnel. S požarom je bila oškodovana država za približno 22 milijonov dinarjev. Kot odgovorni za to ogromno škodo, so bili obtoženi direktor Dimitrije Jovanović, načelnika Gjorgje Lazić in Emilijan Cvetković, inženjerja Ivan Vajda in Slavko Nimić, uradniki Anton Brkić, Miloš Severović in Dragomir Radošević ter šef kurilnice Dragutin Hoppe, ki so bili vsi suspendirani.

Razprava pred državnim svetom je trajala več dni. Obtoženci so odločno zanikali vsako krivdo.

Zanimanje za razsodbo državnega sveta je bilo v vsej javnosti ogromno, ker so bili zapleteni v afero najvišji funkcionarji zagrebske direkcije. Razsodba je bila prečitana dne 4. januarja popoldne. Državni svet je prišel do prepričanja, da so obtoženci krivi radi neracionalnega izvrševanja svoje službe, vsled česar se je premog pokvaril. Glavna krivca pa sta direktor Dimitrije Jovanović in načelnik strojnega oddelka Emil Cvetković in sicer Jovanović radi tega, ker ni ukenil vse potrebne korake, da se stvar popravi. Cvetković pa, ker ni kontroliral uporabo premoga in je šel s tem na roko dobaviteljem. Lazić in Gjorgjević sta bila spoznana krivim, ker se nista brigala, da se postavka cen premoga zniža in ker sta malomarno vršila svojo dolžnost. Vajda pa, ker kot premožni referent ni ukenil vse potrebno, da se premog ne bi nakupičeval in ker se ni brigal za sklenitev pogodbe. Vrh tega je 1. 1926 sklenil pogodbo z onimi, o katerih ga je zagrebska direkcija obvestila, da pri njih ne sme naročiti premoga. Nimić, Severović in Brkić so bili istotako spoznani krivim, Radošević pa še prav posebno, ker je dopuščal, da se je prevzemal slab premog.

Državni svet je zato obsojil direktorja Dimitrije Jovanovića, Emilijana Cvetkovića, Ivana Vajdo, Slavka Nimića in Kazimirja Radoševića z odpuščitvijo iz službe: Gjorge Lazić, Kosta Gjorgjević, Ante Brkić, Miloš Severović in Dragutin Hoppe pa so bili penzionirani. Ker pa je bil Gjorge Lazić že tako poprej penzioniran, mu bo za tri leta odtegnjeno mesečno po 20 odstotkov prejemkov, Hoppeju pa po 20 odstotkov mesečno skozi celo leto. Vrh tega vsem obsojencem ne bodo vrnjeni do sedaj pridržani prejemki.

Zveza Slovencev z morjem. V Brodu ob Kolpi se je vršila 14. dni konferenca, katere se je udeležilo tudi več delegatov slovenskih občin. Na konferenci so razpravljali o zvezi Slovencev z morjem. Konferenca je soglasno sprejela resolucijo, da se tudi trpovska in obrtniška zbornica izloči za železniško progo Kočevje-Brod ob Kolpi-Moravice. Izvožen je bil poseben odbor, ki bo odličil propagando za gradnjo te proge.

Uboj na Raki. Na praznik sv. Kraljev so se zbrali fantje pred Hrastnikovo gostilno ter čakali na pričetek cerkvenega opravila. Dva med njimi sta se vtrto sprla in naenkrat stekla sta dvorišče sosedne hiše. Par renokov nato je s krikom na pomoč pritekel nazaj p. d. Kočevje ves krvav. Kri mu je v rku brizgala iz vrata. Nesrečje se je zgodilo na tla ter onesvestil. Vsaka pomoč je bila zaman. Imel je preceznost obe glavni, dovodnico in odvodnico.

Ubijalec je zbežal, a so ga orožniki kmalu izsledili in oddali sodišču. Med velikim razburjenjem ljudstva so se pričele popoldanske večernice. Povod prepira in uboja je baje ljubzenška zgodba. Ubijalec je znan kot surovež. Kovaveč fant pa je bil mnen in dostojen človek.

Nesreča v Škofji Loki. Dne 7. jan. je operater sokolskega kina, Jože Kavčič, v kleparški delavnici svojega očeta hotel porabiti kovino stare patrone pri nekem popravilu in jo je v to svrhu hotel prežgati. Pri tem mu je eksplozirala in mu na levi roki odtrgala dva prsta, obraz pa tako razmesarila, da je v nevarnosti oko. Ponesrečenca so odpeljali v bolnico v Ljubljano.

Velik vlom v Laškem. V Laškem je bil izvršen v noči na 6. t. m. predren vlom v rudniški konzum. Dosele še neznan svetrovci so prebili pol metra debel zid in ukradli za 26.000 Din raznega blaga, obleke, čevljeve itd. Ukradeno blago so odpeljali ponoči z vozom v smeri proti Celju.

Požar v mariborski oblasti. V vasi Apače na Dravskem polju je te dni izbruhnil požar v Brodnjakovi hiši, ki je pogorela do tal. Ker so domačini trdno spali, bi požar skoraj zahteval tudi človeške žrtve, da ni najbližji sosed še pravočasno zbudil nesrečno družino. — Na Jesenicah pri Rogoški Slatini je na Silvestrov večer zgorela hiša posestnika Zarka. Rešili so nekoliko pohištva, vse drugo je ogenj uničil. V dimniku so se bile vnele saje, kar je povzročilo usodni požar.

Samomor v Ljubljani. Dne 5. jan. je skočil Ivan Kraker mlajši, sin vodje transatlantske agenture French Line (Havre-New York) v kolodvorski ulici, skozi okno v tretjem nadstropju hiše št. 7 v Slomškovi ulici in obležal na mestu mrtev. Kaj je poglavo nesrečneža v smrt, še ni znano.

Izseljevanje iz Jugoslavije. Po uradni statistiki se je meseca septembra lanskega leta izselilo iz Jugoslavije 976 oseb, največ (345) iz Dalmacije; iz Hrvatske 236, iz Vojvodine 188, iz Slovenije 104, iz Črne gore 33. Izselilo se jih je v Združene države 317, v Argentino 286, v Avstralijo 140, v Kanado 85, v ostali države 48. Meseca septembra 1925 se je izselilo 1123 oseb.

Samomor zaradi nezaposlenosti. V Zagrebu je sedarski pomočnik Karl Rešetić, rodom iz Groblja v Sloveniji, izpil večjo količino lizola ter par ur pozneje v bolnici umrl. Pred dvema mesecema je prišel od vojakov in brez uspeha iskal dela. To ga je tako deprimiralo, da je šel prostovoljno v smrt.

Smrtna kosa. Pri Sv. Jakobu v Slovenskih gorah je umrla gospa Amalia Pečkar, soproga v vsej mariborski okolici znanega gostilničarja in župana Matija Pečkarja.

Koliko je odvetnikov v Sloveniji. Koncem leta 1926. je imela odvetniška zbornica v Ljubljani 195 članov, štiri člane več kakor koncem leta 1925. V Ljubljani je bilo 67 odvetnikov, v Mariboru 32, v Celju 17, v Ptuj in Murski Soboti po 9, v Novem mestu 7, v Dolnji Lendavi in v Kranju po 4, v Brezicah, Kamniku, Konjicah, Kočevju, Ljutomeru, Radovljici in Slovenski Bistrici po 3, v Gornji Radgoni, Krškem, Laškem, pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorah, v Litiji, Ormožu, Slovenjgradcu in Šmarju pri Jelšah po 2, v Cerknici pri Rakeku, Črnomlju, Gornjem Gradu, Kozjem, Metliki, Ribnici, Škofji Loki in v Šoštanjju pa po 1 odvetnik.

Razpadanje radikalne stranke. Za čas Nikole Pašića je bilo očitno, da se bo radikalna stranka razcepila, čim izgubi svojega najupljudnejšega vodjo, Pašića, ki je edini znal in mogel brzditi in disciplinirati heterogene in častihlepne radikalne političarje. Sedaj, po smrti Pašića, so stare, hude rivalitete izbile takoj hudo na dan, in Uzunović in ostali glavni maherji ni-

majo moči in avtoritete, da bi zadržali neizogibni, splošni proces razkrajanja in razpadanja, ki je bil že prej latenten. Razmere vplivajo na vlad. krizo, vsled česar Uzunović že ne ve več, ali ima za seboj večino radikalnega kluba ali ne. Pri radnjem glasovanju v klubu, mu je lepo število poslancev izreklo nezaupnico, in dva ministra, Miletić in Simonović, sta demisionirala. Uzunoviću se je nato vendarle posrečilo obdržati oba ministra v vladi — menda se je sam kralj protivil podpisani demisijskega ukaza — gotovo je pa že sedaj, da bo vlada po obilnih volitvah spet v krizi, in da se disciplina v radikalni stranki ne bo dala trajno vzdržati. Razpadanje radikalne stranke pa ne bo v škodo državnemu razvoju, kajti radikalna stranka je že zdavnaj prenehala biti to, kar je bila nekdo. Ona je postala boljbolj reakcionarna, in če nastanejo mesto nje nove grupacije, z modernjšimi vidiki in metodami vladanja, bo to narodu samo v korist.

Oblastni četnik splitake "Orjuna" je bil v Kaštelu novim ubit. V Kastel Lukšiču je bil namreč avgusta meseca ubit v javnem spopadu med "Orjunaši" in "Havci" hanavec Grgin, in odletel je vladalo med organizacijama hudo sovraštvo. Njegove smrti je bil osumljen oblastni četnik Žić, ki so ga pa bile takrat oblasti izpuštile. Na novega leta dan se je taisti Žić peljal z motornim čolnom do Kastel novega, kjer ga je pa čakal na obali oče umorjenega Grgina, ki je sprejel Žiça in ga z nožem smrtno ranil v rebra. Nato je priskočil Grginov brat in ga ponovno sunil z nožem. Napadeni se je branil z revolverjem in je ranil Grgino v nogo. Žiço so prepeljali takoj v splitsko bolnico, kjer je pa kmalu podlegel težkim ranam.

Umrl je dne 30. dec. 1926 Jakob Jančar, načelnik tov. akolašča v Mariboru gl. kol. Pokojnik je bil blaga duša. Sam je bil silno vnet za svojo službo, kar je bil najbrž vzrok njegove preane smrti. Svojih podrejenih pa ni po nepotrebnem šikaniral in priganjal, ker je stal na dostopni in rekel, da mu vest ne dopusti, navzlic takemu postopanju železniške uprave napram železničarjem, kakor se ž njimi postopa danes, da bi jih še priganjal. Umrl je bil pač bela vrana med svojimi tovarišuradniki, ki je razočaranje, katero je prišlo zlasti z novo pragmatiko, brez ovinkov priznal tudi napram svojim podrejenim. Priznal je tudi vrednost železničarske organizacije in si ni ničesar bolj želel kot to, da bi ta organizacija kmalu zopet postala to, kar je bila enkrat. Dasi je bil član nacionalne "zveze", ki ima menda vse druge naloge prej, kot pa ščititi interese železničarjev, je vendar izrazil vročo željo, da bi Savez železničarjev čim prej postal odločujoči faktor. To je tudi dejanski pokazal s tem, da je žrtvoval znatno vsoto za našo novo železničarsko godbo. Bil je tudi član železničarskega pevskega društva "Krilato kolo". Obe društvi sta ga spremlili na zadnji poti. Pogreb se je vršil na novega leta dan in je bila udeležba ogromna.

Polne vatikanske blagajne. Petrov novič, ki se steka v vatikanske blagajne kot miloščina vesoljnega krščanskega sveta, je očitno ustvaril v krogih papeževga dvora tako obilno blagostanje, da papež ne ve več, kam bi s tolikim denarjem. Še to leto 1925 je prineslo Vatikanu ogromno premoženje. Kljub podporam, ki jih daje papež različnim verskim ustanovam, se fond doselej ni mogel izčrpati do normalne mere. Denarja pa seveda tudi papež ne zametava, zakaj tudi on ve ceniti dobroto "poglavitne stvari" v življenju.

Zato se je papež odločil zvišati plačo svojemu osobju na vatikanskem dvoru in penzije uslužbencev, ki prejemajo pokojnine iz vatikanske blagajne. Poleg tega res krščanskega dela usmiljenja je papež dovolil svojim nižjim nameščencem, da smejo pasti krave, ovce in koze po vatikanskih travnikih.

RAZNE VESTI

AVSTRALSKI PRISTANIŠČNI DELAVCI SO SE VRNILI NA DELO.

Njih zahteve pridejo pred razsodilce.

Sydney, Avstralija. — Pristanišni delavci so zopet prišli delati v vseh avstralskih pristanih. Zahteve za povišanje mezd in boljše delavne razmere bodo predložene razsodilcu, ki takoj vzame zahteve v pretes. Obenem bo sodilce tudi razsodilo, ako se nova organizacija obrežnih delavcev, ki so jo ustanovili podjetniki, registrira kot delavska organizacija. Nova organizacija Waterside Workers Federation je bila ustanovljena od podjetnikov za pocepjenje pristanišnih delavcev.

KOLONIJA ČIKASKIH ZAMORCEV STRADA.

Phelps, Wis. — Pred časom se je v Iron okrugu, Mich., ustanovila takozvana kolonija čikaskih zamorcev. Neka zemljiščna družba iz Chicaga jim je prodala na obroke zemljo. Naseljniki so mislili, da bo tista družba tudi kupovala ves les, ki ga bodo nasekali. Mesto tega pa je kompanija sicer pobrala ves nasekan les, toda v zameno za odplačilo na obroke in jih pustila brez vsakih sredstev. Stanje je postalo že tako žalostno, da je okrajni šerif podvzel korake, da jim bo občina ponudila prevozne stroške do Chicaga, ako se bodo hoteli povrniti nazaj, ker bi sicer tukaj umrli gladi, če še kaj časa ostanejo.

AVSTRALSKA ZVEZNA VLADA PONIŽA DEKLA BRITANJE.

Ukazala je konfiskacijo vse radikalne literature. — Pojem besede "radikalen" je zelo raztegljiv.

Sydney, Avstralija. — Avstralska zvezna vlada je odredila, da se konfiscira vsa radikalna literatura, ki pride po pošti ali s parniki v Avstralijo. Pojem besede "radikalen" je zelo obsežen in navdušeni vladni uradniki bodo zasedli, kar bodo smatrali, da je radikalno. Prepoved je predvsem namenjena proti komunistom. Taka akcija je bila podvzeta tudi proti literaturi, ki prihaja v Novo Zelandijo. Ta akcija avstralske zvezne vlade je bila podvzeta na željo britske vlade.

Avstralska delavska stranka je tudi pričela s križarako vojno proti komunistom zaradi njih razdiralne taktike v delavskih organizacijah.

BELA VRANA.

Norfolk, Va. — Charles S. Kaufman, lastnik velike department trgovine, je dal svojim delavcem vsi trgovino, da jo sami obratujejo, v kateri bodo postali po novem inkorporiranju delničarji. Lastnik se umakne v privatno življenje. Obdržal si je pravico do nekega delnič.

Zadnji stražnik Brownovih vešal umrl.

Point Pleasant, W. Va. — Brigadir-general John McCausland v pokoju, eden izmed dveh zadnjih generalov konfederacijske armade v civilni vojni, ki sta še živela, je umrl 23. t. m. v starosti 90 let. McCausland je kot kadet leta 1867 stražil vešala, na katerih so obesili Johna Browna v Charlestownu.

Najstarejša advokatka v glavnem mestu umrla.

Washington, 23. jan. — Danes je tukaj preminula najstarejša advokatka gđ. Emma Millinda Gillett, prejšnja ravnateljica pravnega Washington kolegija, v 75 letu starosti.

Kralj mode proti Poincarejevi politiki.

Pariz, 23. jan. — Jean Pateu, slavljeni stvarnik mode, je danes naperil proti Poincarejevi taktiki in žurgiranju padanja franka oster protest, ker skrbi, da ima samo par bogatinov dobiček od tega, medtem ko večina delavcev vseh vrst trpi.

Jules Lemaitre: Zaljubljenec

(Na robu Cervantesovih novel.)

Markizu Manuelu de Leazeru je bilo šestdeset let, ko se je zagledal v mlado grofico Elviro de Nisana.

Don Manuel je služil v vojski pod kraljem Ivanom II. in se je boril proti Mavrom. Dokaj dolgo je živel življenje, polno ljubavnih pustolovčin. Toda v vseh nemirih življenja je vedno ohranil zanimanje za lepo slovestvo; rad je prebral viteške romane, čeprav je dobro vedel, da so samo za razvedrilo; toda cenil je njihovo naravnostno rahločutnost. Oženil se ni; in tako je sedaj, pokojno živeč v Mureli, gojil razne umetnosti in najplemenitejšo filozofijo, se odajal prijatelji in z neko dolgočasno elegantnostjo gostil najodličnejšo družbo.

Bilo je o procesiji na Veliki petek, ko je prvič videl Elviro. Stala je na svojem balkonu, ki je bil le malo vzvišen nad cesto; a mimo nje so se tisti trenuteki ravno pomikali spokorniki v haljah, noseči križ iz Trpljenja, zasramovalni plašč, šibe, lestvo, žreblje, trnjevo krono in sulico; tako, da se mu je Elvira sprva zdelala vsa obdana z mučnim orodjem, kar bi bil moral prav za prav smatrati za slabo znamenje.

Pozvedoval je o nji; izvedel je, da se je iz ljubezni omočila z grofom Pompeyem de Nisana in da je ostala blazno zaljubljena vanj, akoravno je bil poln pregreh. Ni mu bilo težko doseči, da ga je grofica sprejela, in postal je eden najpogostejših hišnih gostov.

Ljubil jo je takoj od početka z najljudnejšo ljubeznijo in ne brez poželjenja; toda, ker ni mogel upati, da bi ga vzljubila tudi ona, je sklenil, da nase popolnoma pozabi, da jo bo ljubil zaradi nje same in bo storil vse, da ji prihrani bridkosti. In ker pojma lepote ni ločil od pojma čistosti in ker mu je bila Elvira na krepkost tako draga, je sklenil storiti vse, da jo ohrani, če še ne nedotaknjeno (ker je na nesrečo bila pač že v oblasti drugega meškega), pa vsaj nedolžno, kolikor je to mogoče, in zvesto-njenemu možu.

Spčetka je bila donu Manuelu de Leganezu misel, da je žena tega sproga in v ljubezni njegova last, neznanca. Zato mu ni bilo neprijetno, da je Pompeyo vzdrževal več priležnic, zakaj mislil je, da svoji ženi daje manj sebe samega, ko mora toliko razdajati drugim ženskam. Nekaj časa se je don Manuel celo udeleževal Pompejevih veseljačenj in ga je vzpodbujal k razuzdanosti. Zato, da bi bil utrujen in poln prezira, kadar se je vračal k svoji ženi, jo je objel.

Toda Elvira, vsa ljubosumna, je jokala in hirala. Don Manuel je spoznal, da jo še težje gleda nearečno, nego če bi jo videl srečno, z njenim možem. Ker je trpela zaradi Pompejeve nezvestobe, je poizkušal vse, da bi vrnil Pompeja na pravo pot. Pripravil ga je tako daleč, da je prekinil zvezo z dvema ali tremi ljubljami. Toda komaj je Pompeyo žrtvoval eno, že si je poiskal drugo. Vrh tega se je don Manuel v težkih mukah prišilil, da je pred Elviro opravičeval in zagovarjal njenega gnušnega sproga, da ga je včasih celo sam privedel nazaj k zapuščenici ženi ter da je prisostvoval njenim spravam in radosti Elvire, ki je bila kruta, ne da bi se samo zavedala tega.

Kmalu mu je dala povoda za nemir celo Elvira sama s svojimi oboževalci, ki jih je slabo sprogovo ponašanje privabljalo v njeno bližino. Belil si je glavo, kako bi jih odvrnil k drugim razvedrilom. Dona Jeronima de Moyadas je vlek v igrainice in mu celo posojal denar, kadar je vse izgubil. Da bi dona Rogera de Rada odzdravil njegovega nagljenja do Elvire, mu je poiskal lepo milostnico. Dona Gonzalesa Pacheca je navadil, da si je iskal razvedrila v pijančevanju. Kar se pa tiče dona Juana de la Membrilla, s katerim je Elvira ravnala še dokaj priz-

nesljivo, je izval z njim prepir in ga je nato ubil v dvoboju.

Njegova gorečnost ni ostala brez nekakšne nedolžne nagrade. Elvira je občevala z njim prav po domače in dobrohotno, kakor s starim stricem ali z dedom. Zapala mu je vse svoje malenkostne skrb in težave. Dovoljevala mu je, da je prisostvoval, kadar se je napravljala, in da je smel nji na čast prirejati veselice, pojedine in koncerte. Vpraševala ga je za svet, kaj naj bere. Končno, ker je bila dobrobrana, se je hlinila, kakor da ga res zelo potrebuje.

Toda ljubila ni prav nikogar razen Pompejeva, kljub njegovi nezvestobi in vsem razuzdanostim. Pompejo je nadaljeval svoje nerodno življenje, bil je ves zadolžen in zdelo se je, da se čedalje bolj otresa predsodkov. Don Manuel ga je zaničeval zato, ker je bil kriv, da je žena trpela, in ker je bil njen mož; toda istočasno se je vztrajno vedel kot zvest Pompejev prijatelj, to pa zaradi Elvire, ki jo je bil ta prokleti soprog — kot je mislil — začaral in obsedel.

Med tem je kralj izzova pričel vojno proti Mavrom. Generalu de Xerica je bilo ukazano, da zasede mesto Lorca, važno trdnjavo, oddaljeno nekaj milj od Murcije. Njegov poročnik je bil don Pompejo de Nisana. A don Manuel je stopil spet v vojsko, da bi mogel čuvati Elvirinega moža.

Mavri so kmalu pričeli oblegati Lorco. Oblega je trajala že več mesecev, ko se je Mavrom posrečilo priti v mesto skozi neka vrata v obzidju, ki so bila po naključju brez brambovev; španška vojska se je morala umakniti do Murcije.

Bil je pa ravno don Pompejo tisti, ki je tedaj ukazal, da naj se puste tista vrata brez obrambe, ker je — kot je trdil — izvedel, da se sovrašnik pripravlja k napadu na drugem kraju. Vedele se je pa tudi, da je bil v silnik denarnih stikah in zato zmožen vsa, in pričel so ga dolžiti lidajstva. Take govorice so dospete tudi Elviri do ušes, ki jo je sgrabila neizreklija groza in bolest, tako da je don Manuel ni mogel več ne pomiriti, ne utolažiti.

Nato je nemir mavriške vojske poslal generalu de Xerica pisamo v Murcijo, kjer je dejal, da je človek, ki mu je za denar označil nezavarovano mesto v trdnjavi Lorci, bil plemenitač, čigar imena pa ne ve, toda ki ga je skrivaj videl v neki zapuščenici hiši blizu okopov, in da je ta plemeniti gospod pozabil ravnostam demantno okovico. Emir je poslal okovico nazaj, češ naj jo vrnejo lastniku, ker od izdajalca noče ohraniti ničesar.

Pismo in okovico so razstavili v mestni hiši v Murciji. Ta dragulj ni bil nič kaj poseben za oko. Toda ker je don Pompejo de Nisana šele nedavno poplačal del svojih dolgov, se je sumnja, ki jo je vzbujal, oglašala iznova in s še večjo silo.

Don Manuel ni mogel prenašati niti Elvirinega obupa, še manj pa misli, da je žena onočakčenega moža. Sklenil je, da zaradi svoje ljubezni do Elvire reši Pompeja, čeprav se mu je bil zaustudil in čeprav je njegovo najhujše trpljenje izviralo ravno iz Elvirine ljubezni do Pompeja.

Vzel si je za milostnico najslavnejšo Murcijsko kurtizano; nastanil jo je v razkošni palači in hlinil do nje sramotno in neizlečljivo starčevsko ljubezno. In naročil je tej ženaki, naj pripoveduje, da jo je dolgo časa tako silno ljubi in da jo obsipa z zlatom.

Zadeva je postala tako občemna, da jo je celo Elvira verjela in da je nekega dne obsula dona Manuela z obupa polnimi očiki; odgovoril ji je s tem, da jo povesti glavo in priznal svojo norost, češ, da se ji ne more upreti. In pristavil je, kot da ga tare sramota, da ona niti še ne pozna vseh njegovih pregreh.

Drugi dan je pisal kraljevske-mu namestniku, da ve, kaj govore o grofu Pompeju; da ne more dopustiti, da bi doživel nedolžnega; da mu je Bog podelil pogum, da prizna resnico; končno, da je okovica, ki jo je bil poslal mavr-

ski emir, last njega samega markiza de Leganeza.

Vsi so se začudili; toda ker se je obdolžil sam in je očitno kazal znake silnega kesanja in ker se ni zdel brez uma, so ga zaprli, sodili in obsodili na smrt. Da bi pojasnil svoj zločin, se je skliceval edino na to, da ga je na stara leta popadla ljubzenška blaznost do radodarne deklince, ki je potrebovala mnogo denarja.

Okolnost, da so v njegovi knjižnici našli spise mohamedanskega modrija Averroesa, je pripomogla, da so se njegove zveze z Mavri zdele verjetnejše. Pompejo je molčal, ker je bil čisto navaden lopov.

Elvira sama, ki je vedno enako ljubila svojega moža, ni hotela več dvomiti o zločinu tega starca, ki jo je tako sijajno oboževal. Toda na predvečer usmrtilave je šla v ječo obiskat dona Manuela de Leganeza.

Delal ji je: "Hvala vam, da mi vžile moji aramoti nlate odtegnili vaega sočutja. Bil je celo tako drzen, da je pristavil, dobro vedoč, da jo morejo take besede samo bolj oddaljiti od njega: "Če bi me bili v ljubili, ne bil bi postal žrtev te blazne strasti do nevrednice."

Hladno mu je odvrnila: "Karkoli ste storili, posabiti ne smem dobrot, ki ste mi jih izkasovali. Naj vas Bog sprejme v svojem usmiljenju!"

Izprevidel je jasno, da res ne dvomi o njegovem zločinu. Razveselil se je tega ter jo ponižno prosil, naj mu dovoli, da jo sme poljubiti; a začutil je, da se je le s tešavo odločila k temu.

Toda umri je odločno, ker je bil gotov, da bo tam, na onem svetu, Elvira vedela.

Mačke zbežale pred mlčkami!

Bakersfield, Cal.—Farmerji v tukajšnji okolici so že nekaj dni v ljuti borbi z ogromno armado poljskih miš. Armada, ki šteje na milijone jark in repov, je privalovila iz bližnjega posebnega jezera Buena Vista, katerega pognojeno dno je dalo letos bogato letino, obenem je pa skotilo mišjo zalego. Ko so miški pokrle vase, kar so mogle dobiti v okolici, so se začele seliti v milijonih na bližnja polja. Prestrašeni farmerji so najprvo mobilizirali mačke, jastrebe, vrane, kojote in vse druge naravne sovražnike malih gladalcev, a bili so razočarani. Mačke so strahopetno zbežale, ko so zagledale silno armado miš. Farmerji zdaj kopljejo jarka, v katere mečejo zastrupljeno sito. Da li bo to kaj pomagalo, se še ne ve.

Ni njegova stara.

"Za božjo voljo, Terezika, ti si šele 14 dni omožena in že jodeš?"

"Ah, ljuba Anica, kako bi ne? Danes so nas obiskali gostje in moj Davorin jim je mene predstaviljal: "To je moja stara!"

NAZNANILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM.

Iz upravnika Književne Matice S. N. P. J. smo poznali račun na vsa društva S. N. P. J. glede knjig Ameriški Slovenci, in upamo, da ste jih vsi prejeli. Nekatera društva so knjige prodala in naročili so še več knjig. Druga društva soproj niso prodali nobene knjige in sedaj uprašujemo kaj naj storo s knjigami.

Mi apeliramo na vsa društva, oziroma na društvena tajnike, kateri niso prodali knjig Ameriški Slovenci, da naj knjige obdržijo toliko časa, da se bodo razprodale.

Nam nazaj jih ni treba poljubiti, temveč jih obdržite pri društvu, da se bodo prodale haker bodo razmere ugodne zate.

Z bratskim pozdravom na Književno Matico, S. N. P. J.

Philip Godina, upravitelj.

Alli ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojem prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko poljubite svojem v domovino.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Cavalleria rusticana

Giovanni Verga.

"Kar norim za teboj!" je povedal Turiddu. "Ne spati ne jesti ne morem radi tebe."

"Govori se!" "Rad bi bil sin kralja, samo ta bi te mogel vzeti za ženo."

"Govori!" "Pri Madoni božji, kakor sladki kruhek bi te pojedel."

"Oh, govori!" "Oh, na mojo čast!" "Oh, mamma mia, ohhh!"

Lola pa se je v hiši na nasprotni strani vsak večer skrivala za rožami in njen obraz je bil rdeč in zelen, skoraj vse obnem. Nekega dne je poklicala k sebi bersaljera.

"In tako, compare Turiddu, se stari prijatelji nič več ne pozdravljajo?" "Kako!" je vzdihnil mladi mož.

"Blagor mu, ki vas lahko pozdravlja!" "Če bi me želel pozdraviti, saj veš, kje sem," je rekla Lola.

Turiddu jo je nato tako čisto pozdravil, da je tudi Santa opazila in je zaloputnila okna ravno pred njegovim nosom. Sosedje so kazali za njim in se smejali in zmigali za glavami, ko je šel mimo bersagliere. Lolin mož pa je bil daleč z doma po sem-

njih, kjer je kupčeval z mulami. "V nedeljo grem k spovedi, kajti sinoči sem sanjala o črnem grozdu," je rekla Lola.

"Prosim, lepo prosim!" je v resnici lepo prosil Turiddu. "Ne, zdaj, ko se bliža velika noč, bi moj mož hotel vedeti, zakaj nisem šla k spovedi."

"Oh," je mrmrala Santa, hčerka oskrbnika Cole in na kolnih čakala pred spovednico, v kateri je Lola prala svoje grehe. "Pri moji duši, da ne boš dobila odpustanja v Rimu."

Compare Alfio se je vrnil z mulami a polno mošnjo denarja, svoji ženi pa je prinesel v darilo krasno praznično oblačilo. "Prav imaš, da prineseš darila svoji ženi," je rekla sosedova Santa, "kajti medtem ko si bil z doma, je onečastila tvojo hišo."

Compare Alfio je bil eden tistih voznikov, ki nosijo šepice čez ulice, pa je vseeno dobro služal, kajti v tistem hipu je že spremenil barvo svojega obraza, kakor bi ga davilo. "Sveti hudič!" je zaklel, "če nisi prav videla, ne boš več imela svojih oči, da bi jokala! Ti in vsa tvoja žlahta!"

"Jaz tako nimam navade jokati!" je odgovorila Santa. "Se-

takrat nisem jokala, ko sem videla Nunzijeve Turiddu ponoči zlesti v tvojo hišo."

"Dobro je!" se je lagal compare Alfio. "Lepa hvala!" Zdaj, ko se je povrnil maček, Turiddu ni več stopal po mali cesti in je preganjal mračne dni v krčmi s prijatelji, s katerimi je tudi na veliko noč zvečer ravno tam jedel klobase. Cim je vstopil compare Alfio, ki je precej nenavadno gledal naravnost sem, je Turiddu brez pomisleka razumel, za kaj se gre in je meninščini tabinič odločil vilice na krožnik.

"Ah, imaš kaj naročiti, compare Alfio?" je rekel. "Ne, nimam te časti, compare Turiddu. Že dalj časa te nisem videl, zato pa bi rad govoril s teboj o stvari, ki ti je znana."

Turiddu mu je predvsem ponudil kozarec, toda compare Alfio ga je odmaknil z roko. "Toda je pa Turiddu vstal in rekel: "Tu sem, compare Alfio!"

Voznik je krepko položil roke na ramena nasprotnika, rekoč: "Če prideš jutri v figov gaj pri Cansiriji, bova govorila več o zaševi, sosed."

"Počakaj name na cesti ob solnčnem vzhodu in šla bova tja skupaj."

S temi besedami sta izmenjala poljub dvoboja. Turiddu je z sobni zagrabil za uho voznika in se tako svečano zaobljubil, da bo prišel.

Izlet gospoda Broučka v XV. stoletje

Češki spisal Svatopluk Čech.—Poslovenil Stanke Svetlina.

(Dalje.)

"To-le pa dam v časopise!" je zaklical gospod Brouček v opravičenem ogorčenju. "Tako jutraj in ko bi me stalo tudi petak. To že prenega vse moje. Taki ribniki sredi ulice! In kak smrad! Spodnje hlače bodo imele gotovo mesec dni ta duh. Pa se še govori o mestni higijeni. Rad bi vedel, čemu plačujemo mestne fizikotere ali kako se že ti lenuhi imenujejo. K večjemu za sekiranje poštenih meščanov. Od mene se preselijo najemniki iz kletnih stanovanj, češ, da malo teče iz zida, a tukaj se more človek na javni ulici vtopiti v bogvekak nesnagi."

Vprašani je vžgalico in je posvetil na tla. "Poglej to, poglej! Saj tu vsak izliva na ulico pomije ali kar se mu zljubi. No, počakaj, slavni magistrat, za to ti posvetim v časopisu, katerega gotovo ne daš v okvir. Ko se naspim pojdem k rokavičarju Klazubu, da mi to sestavi. In tudi policiji zasolimo. Zanesljivo vem, da ni tukaj celo noč niti duha po stražniku. In vendar je ta tma kakor nalašč za malopridne ljudi, ki morejo tu človeku nenadoma zaviti vrat."

Medtem je prišel na ogel in je zvedavo pogledal v stransko ulico na levo.

"Tudi tukaj tma kakor v predoru. In vse kakor izumrlo. Nikjer človeka, ki bi ga mogel vprašati, kje sem pravzaprav. Pravi škandal, da mora star Pražan v svojem rodnem mestu izpraševati po cesti kakor svetojanski romar. Mislim sem, da poznam v Pragi vsako hišo, a tukaj gleda name že druga ulica, kakor bi znova zašel nekam na mesec." Saj vendar nisem videl nikjer v Pragi tako vrsto čudnih ščitastih hiš in kljukastih streh, toliko stolpičev in mostovžev. Ni drugače — prišel sem v nekak kraj, kjer nisem bil dalje časa in kjer so medtem gospodje stavbeniki iznova postavili gromado hiš po sedanjih neumni modli! Prej smo napravili kratkoma štiri zidove, nanje se je postavila triroba streha — in bila je hiša kakor je prav in kakor se spodobi. Gori nekak dimnik in spredaj dve, tri vrste razumnih oken — bilo je veselje pogledati. Sedaj pa sam stolp, balkoni, stebri z vsakovrstnimi figurami in tudi pisanih slik, da boče človeka v oči. I no, tak arhitekt ne ve, kako vse bi kradel ljudem denar iz žepa!"

Iz te filipike je zdrnil gospoda Broučka pojav bričnega svetila, ki je zamigljalo pred njim v temi stranske ulice. Najprvo je mislil, da je to ogelna svetilka. Toda brzo je spoznal po tresočem se svetlikanju priprosto ročno svetilko, ki jo je nesel neki človek pred seboj.

"Res, daleč smo že prišli v Pragi! V večno sramoto mesta si tu svetiljo po ulicah ljudje res že z ročnimi svetilkami kakor v kaki podzemeljski jami", je godrnjal gospod Brouček, toda v duhu se je veselil pojavnega živga bitja, s pomočjo katerega zve konečno za ime ulice, prevažne za njegov skrivni zaklad, in pohiti po najkrajšem potu do svojega doma, kajti zelo se mu je že tožilo po njega veseljem stanovanju. Pospel je torej korake proti poznemu, ali bolje povedano, proti zgodnjemu potniku. Toda ko sta se približala okoli petdeset korakov drug drugemu, obstal je oni naenkrat in se je pazljivo zagledal v tmo, v isto smer, kjer se je tudi Brouček nehoti ustavil. Zadržega je namreč presenetila neznančeva zunanost, koli-

kor se je videla ob meglenem, tresočem se svitu ročne svetiljke.

"Kaj vraga!" je pomislil. "To je nekaka maškara. Odkod se je neki vzela? Saj vendar nimamo pusta v juliju. In slaven pogreb tudi ni minil, da bi bil to kak društveni zastavonoša, ki je zaostal v gostilni. Morda je pa to kak statij, ki je utekel iz gledališča s svojim pisanim kostumom?"

Medtem ko je naš junak tako premišljeval, je umrl mož z ročno svetilko hitrih korakov pot na drugo stran ulice.

"Aha!" je pomislil gospod Brouček. "Najbrže ga je sram pred menoj v svoji komedijski obleki, ali pa misli, da sem stražnik. O, kar tako se mi pa ne izmuzne!" Zavil je tudi na drugo stran, tako da sta se morali povprečni poti obeh srečati pri nasprotni hiši. Toda predno je dospel tja, oprl se je že čudni potnik zadaj ob hišni zid in je dvignil roki proti gospodu Broučku in je grozno kričnil: "Ako si pošten človek, stuj!"

Gospod Brouček se je nehoti umaknil, osupei valed grozne kretnje in krika neznanca, kakor tudi valed nenavadne njegove govornice, posebno valed tega čudnega "stuj!" Pomislil je, da ima možakar najbrže od pijanosti težek jezik. Opazil pa je tudi naglo v njegovi stegnjeni roki nekako ostro orožje, ki pa ni izgledalo kakor gledališko.

Pomaknil se je nekoliko dalje in je zaklical pol karajoče, pol mirno: "Morda vendar še mislite, da sem kak potepuh, katerega mika vaša listnica. Le skrijte tisti nož in zahvalite boga, da ga še ni stražnik zagledal; kajti zelo dvomim, da vam je dovoljeno nositi tako nevarno orožje. Sicer nam res ne ostanje drugega, kot da skrbimo sami za svojo varnost, ko trpi policija na ulicah takole egiptovsko tmo, ki naravnost izpodbuja k vsem hudobijam. Ampak jaz sem pošten in miren meščan, ki sem vas hotel le vprašati, kje sem pravzaprav."

Med Broučkovim govorom se je ozri mož s svetilko nekolikokrat na desno in levo, kot bi iskal kakega skrivnega tovariša. Potem je nekoliko povesil bodalo, toda ni zmenil pozicije telesa in je govoril v staročesčini z glasom, ki ni zgubil mnogo prejšnje osornosti: (avtor posnema tu staročesčino) "Komaj razumem, kaj blebataš. Ej, kaj se klati pošten meščan brez svetiljke po polnoči po mestu kakor tat? Poberi svoja šla in kopita in pojdi hitro proč od mene!"

"O za božjo voljo!" je pomislil gospod Brouček. "Ta izgovarja slabše nego kak slovaški stekleničar; gotovo ni prišel iz gostilne. Zdi se mi, da "društvo za povzdigo tujakega prometa" vendar začneja svoje delovanje. Tule je gotovo odkod daleč, najbrže iz Bosne ali iz Dalmacije. Tam tudi nosijo tako našemljeno obleko in govore tako skazeno slovanščino."

"E, saj pojdem brez krika!" je rekel glasno. "Saj od vas — od tebe bi tako ali tako nič ne zvedel, ker te je prinesel slučaj v Prago bogve odkod. Po tvojem čudnem jeziku in po še bolj čudni (brez zamere!) obleki sodim, da si Bošnjak ali pa Dalmatince, ki prodaja tukaj jesh ali pa vodi medveda okoli."

"Nesramno lažeš!" je zakričal mož s svetilko. Videl, da sem rojen praški meščan in zvest Čeh. Ti si pa gotovo kak ubožen tujec, ker govoriš tako zmešan jezik in si oblečen v tako našemljeno obleko."

"No, sedaj pa imam tega dosti!" je zaklical gospod Brouček. "Če si res praški meščan, delaš s svojo maškaro in s svojimi neumnimi šalami meščanstvu samo sramoto in spadaš k Katerinkam (v star samostan, kjer je sedaj blaznica) med norce."

(Dalje prihajajo)

Prijatelji so to pustili klobase in raynotako mirni spremili domov barsaljera Turididija. Nunzia, uboga ženska, ga je vsak večer dolgo čakala. "Mamma," ji je rekel Turiddu. "Ali se spominjaš? Ko sem šel k vojakom, si rekla, da se ne bom vrnil nikoli več. Poljubim prav tako prisrčno kot si me takrat, kajti jutri zjutraj moram iti na dolgo, dolgo pot."

Pred zoro je vzel dvorezni nož, katerega je bil skril v sepo takrat, ko so ga vpisali k vojakom in se je podal v figov gaj pri Cansiriji.

"Oh Gesu Maria! Kam se odpravljajš s tako naglico?" je vprašala Lola vsa v strahu, ko je rano zjutraj zapuščal dom.

"Ne daleč," je povedal mrko compare Alfio; "toda za tebe, bi bilo boljše, če bi se nikoli ne vrnil."

Lola je še v spodnji obleki molila ob vznožju postelje, stisnila je ustnice k svetemu rožnemu vencu, ki ga ji je prinesel frater Bernarding iz svetih mest in je na glas molila vse avemarije, kar se jih je mogla spomniti in katere je mislila, da bi kaj pomagale.

"Compare Alfio!" je začel Turiddu, ko je že nekaj časa stopal po gozdu ob strani tihega spremiljevalca, ki je imel klobuk pomaknjen globoko na oči. "Kakor je bog v nebesih vem, da sem kriv, zato bi se pustil biti. Toda predno sem pištel sem, sem videl svojo staro mater, ki je vstala, da bi me videla oditi — s pretvezo, da gre gledat v kurnik — kakor bi ji srce govorilo; in kakor je bog v nebesih, bi te ubil, samo da bi se moja mala, stara mamica ne jokala."

"Je že dobro," je odvrnil compare Alfio in si sleklet jopič. "Udarila se bova, kolikor se bo dalo; oba na tvojo moč!"

Oba sta bila hrabra in spretna; Turiddu je dobil prvi sunek, pa je pravčasno zamahnil z roko in ko je povrnil sunek je tudi zadel ravno prav.

"Oh, compare Turiddu, ali me res misliš ubiti?"

"Kajpada! Saj sem ti rekel. Zdaj, ko sem videl svojo mater v kurniku, se mi zdi, da jo imam neprestano pred očmi."

"Le dobro odprti oči!" mu je zavpil compare Alfio. "Kajti povrnili ti bom v polni meri."

Ko je tako stal kakor ujeta in si z levim komolcem tiščal rano, ki ga je močno bolela, da se je pripogibal do tal, je hitro zagrabil peščico peska in prahu in ga zagnal v oči nasprotniku.

"Oh!" je zastokal Turiddu slep. "Mrtev sem!"

Skušal se je rešiti z brezupnimi skoki nazaj, toda compare Alfio ga je ujel z drugim sunkom v trebuh in s tretjim v grlo.

"Tu imaš. To je za hišo, ki si jo onečastil. Zdaj bo pa pustila tvoja mati kokoši pri miru."

Turiddu je dvignil roke kvišku in se zmedeno zanal po figovem gaju, nato pa padel kakor kamen. Kri se mu je penila v grlu in grgrati ni mogel niti: "Oh, mamma mia!"

Dijak se je ustrelil iz radovednosti glede "onega sveta."

Madison, Wis.—Cassels W. Noe, 20-letni medicinski dijak na wisconsinški univerzi, je v nedeljo izvršil samomor s kroglo iz revolverja z namenom, da "poizve, kako je na onem svetu."

Pustil je noto, v kateri obljubljuje svojemu prijatelju, da "mu sporoči o skrivnostih onkraj groba kakor hitro bo mogoče."

(To je v nekaj mesecih že drugi slučaj samomora ameriškega višješolskega dijaka v vrhu "preiskave posmrtnega življenja.")

POZOR NOTRANJCI.

Na prodaj je lepo posestvo v vasi Vrbcica pri Il. Bistrici, po domače Krnčvo. Velika zidana hiša, moderne stala, veliko polja, pašniki, travniki, na katerih se pridelo do 350 stotov sena in otave. Vse v najboljšem stanju. Za nadaljna pojasnila obrnite se na spodnji naslov: M. Shuster, 718 Hall Ave., St. Marys, Pa.

(Adv.)

ZDRAVNIK JE REKEL PLUČNICA

Prišla je valed prehlada in on se ni pasil.—Zapomnite si.—Zdravniki priporočajo goriki Bolgarski čaj, da si prešetete prehlad hitro.

Bolgarski zeliščni čaj pomaga proti revmatizmu, zaprtnici, jetram, obistim in drugim žlednim nerednostim, ter ustvariti močno zdravo kri.

Bodite gotovi in upražajte vašega lekarnarja po pravem Bolgarskem zeliščnem čaju v rudečem in rumenem zavitku z mojim imenom na njem: 35c, 75c in \$1.25.

Opomba: Večje družine bi morale imeti moj velik zavoj dovolj za 5 mesecev. Pošljite mi \$1.25 in jaz vam pošljem na vaš naslov takoj. Naslovite na H. H. Von Schlick, 8 Marvel Building, Pittsburgh, Pa.—(Adv.)

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Dec. 31-1926) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravčasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so val družveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ciceru za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 30c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

NA PRODAJ JE en akker zemlje, 5 sobna hiša s škrievino krita, dobra klet, garaža, nov kokošnjak, štala za dve kravi, 29 mladih sadnih dreves, 30 vinskih trt, jagode in ribezen. Blizo večih premogorov, ki delajo vsak dan. Pet minut hoda do šole in prodajalne. Le 5 minut do mesta Wick Haven, Pa. Cena temu je \$2,000. Pišite ali pa pridite osebno k lastniku, na naslov: William Lindsey, R. F. D. No. 2—Belleverson, Pa. (Adv.)

Agitirajte za "Prosveto!"

OGLAS. Dr. Srebrna gora št. 299 S. N. P. J. išče učitelja, kateri je sposoben za učiti godbo, in zraven mora biti zmožen za pepovdjo. Kateri je sposoben za to delo, naj se oglasi na spodaj označeni naslov. Mark Tezak, taj., 335 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

All želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si katero je izdala in ima na prodaj "Slovensko-angleško slovnico", Književna matica S. N. P. J.

VABILO IN VSPORED

Val Slovenci iz okolice Johnstowna, Pa., brez razlike na prepričanje, so najljubše vabljeni na

Veselico s koncertom in plesom

katero priredi Slovensko pevsko in izobraževalno društvo "Bled" v korist Slepakega doma v Ljubljani, katera se vrši v soboto večer dne 29. jan. 1927 v Slov. Del. Domu v CONEMAUGHU, PA.

Začetek bo točno ob 8:30 uri zvečer. PROGRAM

- 1. Pozdravni govor. 2. (a) Slepce, M. Hubad, ... poje mešan zbor "Bled." (b) Mi vstajemo, Petričev, ... poje moški zbor "Bled." 3. Guslam, ... poje pevsko društvo "Rodoljub." 4. (a) Ujetega pičca tožba, V. Vodopivec, ... poje meš. zbor "Bled." (b) Socialistični korčnica, ... poje moški zbor "Bled." (c) The Cowboy Waddling, E. K. Heiser, ... Slov. godba iz Moxham. (d) The Gypsy Festival, Al. Heyes, ... Slov. godba iz Moxham. Po programu ples in prosta zabava, igrala bo slovenska orkestra pod vodstvom Victor Novinška. Vstopnina za moške 50c, za ženske 25c. Iz osira na to, da je namen to privedite tako plemenit, se pričakuje največje udeležbe. Vabi—pripravljajni odbor.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

- AMERIŠKI SLOVENCII—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00 Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00 Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro, \$1.50 Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških franciskanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami, \$1.50 Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki, \$1.75 Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek, \$1.00 Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 262 strani mehko vezana, stane samo 50c "Hrbenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo 25c "Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo 20c

Pišite ponje na: KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in sbođe, vizitnice, časniko, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VEŠTE VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE

PREJE PO INFORMACIJE NA NALOŽBO S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA